

1. Η ομιλία του Πρωθυπουργού στη Θεσσαλονίκη αποτελεί καθιερωμένη παράδοση αλλά οι στιγμές που διανύει ο εθνικός βίος της χώρας σήμερα δεν είναι καθόλου παραδοσιακές. Δεν είναι η ώρα για επετειακού τύπου αγορεύσεις. Είναι ώρα συσπείρωσης όλων των δυνάμεων για την κρίσιμη καμπή μιας κοσμογονικής για τον τόπο αλλαγής: την ένταξη της Ελλάδας στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση της Ευρώπης. Στην πορεία μας προς αυτό το σκοπό έχουν συσσωρευθεί τα επιτεύγματα, συσσωρεύεται και η κόπωση. Αυξάνονται οι ελπίδες, εντείνονται και οι αντιστάσεις. Η Ελλάδα προοδεύει, αλλά η πρόοδος της η ίδια, με τις αλλαγές που συνεπάγεται, αποδιοργανώνει παλιούς τρόπους λειτουργίας της ζωής μας, κακούς πολλές φορές τρόπους λειτουργίας του κοινωνικού μηχανισμού που βόλευαν όμως καταστάσεις. Η πρόοδος δημιουργεί αίσθημα ανασφάλειας σε πολλούς. Αντιμετωπίζουμε το είδος ακριβώς της ιστορικής συγκυρίας που, στις μεγάλες καμπές των αγώνων, προκαλεί στους λαούς ταλαντεύσεις, ενδεχόμενα μοιραίες για τη νικηφόρα έκβαση, τη στιγμή ακριβώς που απλώνουμε το χέρι μας να την πιάσουμε. Η νεώτερη ιστορία μας είναι γεμάτη από λαμπρά ξεκινήματα, αξιοθαύμαστες προσπάθειες, και τελικές ήττες γιατί έλειψε η λίγη ακόμη επιμονή, η λίγη ακόμη προσοχή, έλειψε η εθνική συνοχή στην τελευταία κρίσιμη φάση. Σε τέτοιες ακριβώς στιγμές η πολιτική ηγεσία έχει την υποχρέωση να επιδιώξει μια καθαρή εξήγηση με το λαό. Απόψε θέλω την καθαρή εξήγηση με όλους. Η Εκθεση της Θεσσαλονίκης κατά σύμπτωση μου προσφέρει ένα βήμα. Αν δεν υπήρχε θα είχα καλέσει εγώ, με δική μου πρωτοβουλία, μια συγκέντρωση όπως η σημερινή γιατί αισθάνομαι, με την ιδιότητα του φορέα της λαϊκής εντολής, την υποχρέωση να σημάνω προσκλητήριο όλων μας των δυνάμεων πριν από το τελικό άλμα.
2. Σας είναι γνωστή η κρισιμότητα του νέου χρόνου, του 1999, που φθάνει σε λίγο. Είναι ο χρόνος που θα κρίνει την ένταξή μας στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση της Ευρώπης. Για μιαν έγκαιρη ένταξη είναι η τελευταία μας ευκαιρία. Η χώρα βρίσκεται σε μάχη για να διατηρήσει τη θέση που έχει κατακτήσει στην πρωτοπορία των Ευρωπαϊκών λαών. Στη θέση αυτή, την επίζηλη για τόσους και τόσους άλλους που δεν την έχουν και προσπαθού να κάθε μέσο να την αποκτήσουν, η Ελλάδα δε βρέθηκε τυχαία. Την οδήγησαν ως εδώ πρωτοβουλίες που φέρουν τη σφραγίδα και των δύο μεγάλων φυσιογνωμιών της πρόσφατης πολιτικής ιστορίας μας, τόσο του Κωνσταντίνου Καραμανλή όσο και του Ανδρέα Παπανδρέου. Ο πρώτος, με ένα άλμα περίπου στο άγνωστο, έβαλε την Ελλάδα μέσα στην ΕΟΚ και, όπως ο ίδιος έλεγε χαρακτηριστικά, μας «έριξε στα βαθιά για να κολυμπήσουμε». Ο δεύτερος, με μια διεκδίκηση πρωτοφανή, στα μέχρι τότε διπλωματικά μας χρονικά, για τον αγέρωχο δυναμισμό της, αψηφώντας την ηττοπαθή ιδέα της μικρής, της υποτακτικής στους μεγάλους Ελλάδας, αξίωσε και πέτυχε από τους εταίρους μας τη γενναία οικονομική βοήθεια της Ευρωπαϊκής αλληλεγγύης που χωρίς αυτήν θα ήταν αδύνατο να έχουμε κολυμπήσει στα βαθιά νερά. Θα είχαμε βουλιάξει. Η Ευρωπαϊκή συμπαράσταση στήριξε τις πολύμοχθες προσπάθειες του λαού μας να ανεβάσει το βιοτικό του επίπεδο, από τριτοκοσμικό να το κάνει συγκρίσιμο με το σύγχρονο Ευρωπαϊκό. Η Ευρωπαϊκή αλληλεγγύη βρίσκεται και σήμερα πίσω από τα μεγάλα αλλά και τα πολλά μικρά έργα που τα βλέπουμε παντού ολόγυρά μας να σφύζουν, να αλλάζουν καθημερινά την όψη και τη μοίρα αυτού του τόπου. Είμαι βέβαιος για τη δυνατότητα επίτευξης των στόχων μας, εφ' όσον Δε χαλαρώσουμε τις προσπάθειές μας. Είμαι βέβαιος για το μεγάλο μέλλον της πατρίδας μας στη νέα ιστορική περίοδο που ξανοίγεται

μπροστά μας. Αλλά η κατάκτηση του μεγάλου μέλλοντος, που βραχυπρόθεσμα περνάει από την εκπλήρωση στις προθεσμίες που έχουμε τάξει στον εαυτό μας του προγράμματος σύγκλισης, προϋποθέτει μια βαθιά, ριζική αλλαγή στην πολιτική μας συμπεριφορά. Για την αλλαγή αυτή θέλω να σας μιλήσω απόψε.

3. Τις δύο ιστορικές πρωτοβουλίες του Κωνσταντίνου Καραμανλή και του Ανδρέα Παπανδρέου απόκειται σε μας να τις ολοκληρώσουμε. Μας απομένει μια τρίτη μεγάλη κίνηση: η ένταξή μας στη νέα φάση της Ευρωπαϊκής συνεργασίας που απλά εγκαινιάζεται με το Ενιαίο Νόμισμα, δεν τελειώνει εκεί. Η προσπάθεια για τη διαμόρφωση όρων οικονομικής λειτουργίας κατάλληλων για την ισότιμη ένταξη και λειτουργία της οικονομίας μας σε Ευρωπαϊκά πλαίσια δεν είναι σημερινή. Έχει αρχίσει τουλάχιστον από το 1985. Για λογαριασμό της τότε κυβέρνησης την άρχισα εγώ ο ίδιος από τη θέση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας που κατείχα στην κυβέρνηση του Ανδρέα Παπανδρέου. Αν η προσπάθεια αυτή δεν είχε διακοπεί το 1987 η Ελλάδα σήμερα θα ήταν ήδη, χωρίς καν ιδιαίτερα μεγάλο κόστος, μέλος της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης. Δεν είναι της παρούσας ώρας η ανατομία της στροφής της οικονομικής πολιτικής το 1987. Μεγάλα λάθη κάνουν και οι μεγάλοι ηγέτες. Το να μην κάνουν απόλυτα κανένα λάθος δε θα ήταν ανθρώπινο. Η δύναμή τους βρίσκεται όχι στο να μην κάνουν λάθη ποτέ αλλά, αν συμβεί να κάνουν, να τα αναγνωρίζουν και να τα διορθώνουν. Ο Ανδρέας Παπανδρέου, μόλις του δόθηκε με την ψήφο του λαού ξανά η ευκαιρία το 1993, χάραξε αμέσως σταθερή πορεία πλεύσης προς την ΟΝΕ. Η μεγάλη του απόφαση να αντισταθεί στις πιέσεις για υποτίμηση της δραχμής – που στις απροετοίμαστες συνθήκες του καλοκαιριού του 1994 θα ήταν καταστροφική, θα μας είχε κλείσει επ' αόριστον το δρόμο της ένταξης- και η ιστορική του προειδοποίηση ότι «ή το έθνος θα εξαλείψει το χρέος ή το χρέος θα εξαφανίσει το έθνος» αρκούν για να δείξουν τι έβλεπε και που ήθελε να οδηγήσει την Ελλάδα στην τελευταία φάση της διακυβέρνησής του. Η αξία της πολιτικής που είχα την τιμή να εγκαινιάσω το 1985, αναγνωρίστηκε έτσι πανηγυρικά το 1993, και σήμερα βρίσκομαι εδώ, με την εντολή που μου έδωσε ο Ελληνικός λαός στις τελευταίες εκλογές, για να την ολοκληρώσω. Η προσωπική μου μοίρα συνέπεσε να ταυτιστεί με την ιστορική αυτή αποστολή. Στην εκπλήρωση της θα παραμείνω αταλάντευτος, αδιαφορώντας για οποιοδήποτε προσωπικό πολιτικό κόστος.
4. Εξ ίσου αταλάντευτοι, στην ιστορική πορεία του τόπου πρέπει να σταθούμε όλοι. Δεν έχει νόημα, από τη μία μεριά, να αποφασίζουμε την ένταξή μας στην ΟΝΕ, να επικυρώνουμε την απόφασή μας αυτή στις εκλογές του 1996, να απορρίπτουμε, με την περιφρόνηση που της άξιζε, τη δημαγωγία ότι μετά τις εκλογές εκείνες, αν ήταν άλλο το αποτέλεσμα, θα μοιράζονταν και ορισμένα πεντοχίλιαρα, κόλλυβα στο μνημόσυνο των ελπίδων μας για μια σύγχρονη Ελλάδα, και από την άλλη μεριά να ακυρώνουμε, με την ατομική καθημερινή συμπεριφορά μας την ώρα της εφαρμογής τις αποφάσεις της πλειοψηφίας που στη Δημοκρατία δεσμεύουν το σύνολο. Δεν έχει νόημα να καθορίζουμε ένα σκοπό, την ένταξη στην ΟΝΕ, αλλά να ξεσηκωνόμαστε απέναντι στα μέσα για την επίτευξη του σκοπού: να απορρίπτουμε στην πράξη τη δημοσιονομική πειθαρχία, την καταβολή των φόρων, την περιστολή των δαπανών, την αποτελεσματικότητα των επιχειρήσεων, τις ιδιωτικοποιήσεις. Οποιος θέλει το σκοπό θέλει και τα μέσα. Σκοποί δίχως μέσα δεν υπάρχουν. Είναι απαράδεκτο οι

Ενταξή
στην
ΟΝΕ

αφισματισμός
—
Διόφραση ορατών
για ΟΝΕ. Ατομικές
συμπεριφορές
αποφασίζουν
το αποτέλεσμα.

πολίτες, όταν ενεργούν σαν ιδιώτες, να διαρπάζουν και να ιδιοποιούνται τα μέσα που χρειάζεται το κράτος για να εκπληρώσει τους στόχους που οι ίδιοι, με την ιδιότητα του ψηφοφόρου, του έταξαν. Μας έχουν ταλαιπωρήσει αρκετά και το κράτος με τους ωραίους φραστικούς στόχους, αλλά δίχως μέσα για την επίτευξή τους και οι πολίτες που, σε ατομιστική βάση, διαθέτουν άφθονα μέσα αλλά έχουν χάσει το νόημα του συλλογικού σκοπού. Από αυτή τη σχιζοφρένεια σκοπών και μέσων που διαλύει τον τόπο είναι καιρός πια να λυτρωθούμε. Οτι αποφασίζουμε σαν σύνολο μας δεσμεύει και σαν άτομα. Είναι η πρώτη αρχή της καθαρής εξήγησης που θέλω να κάνω με όλους. Εξαιρέσεις ατόμων ή ομάδων από το συλλογικό καθήκον δεν πρόκειται να δεχτώ.

5. Ζούμε σε ένα πολιτικό και οικονομικό σύστημα που στηρίζεται στην ελευθερία της ατομικής πρωτοβουλίας. Για μερικούς η ατομική πρωτοβουλία και το προσωπικό συμφέρον, όπως λειτουργούν στα πλαίσια της αγοράς, αποτελούν όχι μόνον το άλφα αλλά και το ωμέγα της κοινωνικής οργάνωσης. Κατά τη γνώμη τους η καλή λειτουργία της κοινωνίας εξαντλείται στην καλή λειτουργία της αγοράς. Η λειτουργία της Πολιτείας και της πολιτικής, με τις ευρύτερες επιδιώξεις της, με τους εξωοικονομικούς τρόπους συνεννόησης και συνεργασίας ανάμεσα στους ανθρώπους, έχει αρχίσει να περιττεύει. Δέχομαι κατηγορηματικά την αρχή της οικονομικής ελευθερίας των ατόμων. Τη θεωρώ πολύτιμη και αναντικατάστατη. Εξ ίσου κατηγορηματικά απορρίπτω τη ανακήρυξη της αγοράς σε αποκλειστική και απόλυτη αρχή κοινωνικής οργάνωσης. Η αγορά, όταν λειτουργεί ομαλά, χωρίς εκμεταλλευτικά μονοπώλια και χωρίς τους πανικούς της κερδοσκοπίας, είναι ένα εξαιρετικά χρήσιμο εργαλείο παραγωγής πλούτου. Εκείνο που δεν παράγει είναι οι αρχές και οι αξίες της κοινωνικής συμβίωσης.

Μάταια θα αναζητήσουμε στην αγορά το μαγαζί που πουλάει κοινωνική αλληλεγγύη, εθνική συνείδηση, πολιτισμική ταυτότητα. Αυτά τα δημιουργούμε στο χώρο της πολιτικής και της πνευματικής ζωής του τόπου. Στο βαθμό που η αγορά εξασφαλίζει τα μέσα της υλικής προόδου εξυπηρετεί έμμεσα και τους ανώτερους σκοπούς της κοινωνίας. Αλλά ούτε τους διαπλάθει ούτε είναι έργο της να τους κρίνει πολύ περισσότερο να τους υποκαθιστά. Αντίστοιχα, οι κοινωνικοί θεσμοί, οι κοινωνικές σχέσεις δεν πρέπει να γίνονται εμπόδιο στην αποδοτική λειτουργία της οικονομίας γιατί τότε υπονομεύουν το ίδιο το υλικό τους υπόβαθρο, προηγούν το κλαδί που πάνω του κάθονται. Ανάμεσα στην Πολιτεία και την Αγορά επιβάλλεται να υπάρχει ορθή εξισορρόπηση.

Αυτή η εξισορρόπηση δεν είναι αυτόματη, ούτε είναι δοσμένη μια για πάντα. Η εξακρίβωση του σωστού μέτρου κάθε εποχή είναι κατ' εξοχήν έργο πολιτικό. Στην πολιτική διαδικασία κρίνεται αν ο ένας θεσμός έχει διογκωθεί υπερβολικά εις βάρος του άλλου. Με την πολιτική διαδικασία λύνονται οι αντιφάσεις που μοιραία ανακύπτουν πάντοτε ανάμεσα στην αρχή του οικονομικού ανταγωνισμού και την αρχή της κοινωνικής αλληλεγγύης. Η πολιτική είναι που κάθε φορά προσδιορίζει τα σωστά ποσοστά στο κράμα. Προϋπόθεση όλων των κοινωνικών και πολιτιστικών επιτευγμάτων είναι η ισχυρή οικονομία. Αν, προκειμένου να κάνουμε πιο δίκαιη τη διανομή, καταλήξουμε να εξασθενίσουμε υπερβολικά την οικονομία δεν εξομαλύνουμε τη διανομή του πλούτου, εξισώνουμε τη διανομή της φτώχειας. Ασφαλώς δεν είναι ούτε υπήρξε ποτέ αυτό ο σκοπός μας. Αν, προκειμένου να βελτιώσουμε τους οικονομικούς όρους των εργαζομένων σε έναν ορισμένο τομέα της παραγωγής, επιβαρύνουμε τον τομέα αυτό με

μπορούμε να αγοράζουμε

1

Για να δημιουργήσουμε με διαφανή τρόπο μια ηθική μοχλός δεν είναι το κέρδος αλλά οι αξίες, η αλληλεγγύη, η δικαιοσύνη, για μας τους σοσιαλιστές η κοινωνική αλληλεγγύη και το κοινό καλό των πολιτών.

ισχυρή οικονομία χρειάζεται για να αγοράζουμε

αρχή του οικονομισμού ανταγωνισμού και συσχέτιση της κοινωνικής αλληλεγγύης

αδικαιολόγητα υψηλό κόστος, τότε ή οδηγούμε τον τομέα σε χρεοκοπία, ή θα πρέπει να προσφύγουμε σε επιδοτήσεις εις βάρος του συνόλου των φορολογουμένων ή των καταναλωτών, ευλογώντας την πλεονεξία συνδικαλιστικά ισχυρών ομάδων. Ούτε το ένα ούτε το άλλο είναι σκοπός μας. Με καρκινώματα δε φτιάχνεται ισχυρή οικονομία. Για ιστορικούς λόγους η οικονομία μας παρουσιάζει πολλά τέτοια νοσηρά συμπτώματα. Βαθμιαία αλλά συστηματικά τα εξαλείφουμε. Οι διαδικασίες αυτές σε καμιά περίπτωση δεν πρόκειται να εγκαταλειφθούν. Ας μην υπολογίζει κανείς, ας μη βασίζεται κανείς σε κάτι τέτοιο. Θα επιμείνουμε, χωρίς υπερβολές, χωρίς φούργιες, αλλά θα επιμείνουμε αταλάντευτα. Το καθήκον της πολιτικής ηγεσίας σε μια δημοκρατία είναι απέναντι στο κοινωνικό σύνολο. Δεν είναι απέναντι στα λόμπυ ή στις οποιεσδήποτε ομάδες συμφερόντων. Αυτή είναι η δεύτερη αρχή της καθαρής εξήγησης που θέλω να κάνω με όλους.

7. Επειδή, για ιστορικούς λόγους, έχουν συσσωρευθεί πολλά εμπόδια για την αποδοτική λειτουργία της οικονομίας, το βάρος της προσπάθειάς μας σήμερα και για ένα μεγάλο διάστημα στο μέλλον, εντοπίζεται στο να απαλλαγούμε από τέτοια εμπόδια, από τέτοιες αγκυλώσεις. Να εξασφαλίσουμε στην οικονομία το χώρο που της αναλογεί για να λειτουργήσει σωστά.

Υπάρχουν διάφοροι σχολιαστές που, καλόπιστα ή κακόπιστα, ερμηνεύουν την προτεραιότητα που δίνουμε σήμερα στις οικονομικές αναδιαρθρώσεις λέγοντας ότι αποτελούν αποδοχή ή και υιοθέτηση από μέρους μας της ολοκληρωτικής, της άκριτης κυριαρχίας της αγοράς. Συσχετίζοντας άσχετα πολλές φορές μεταξύ τους φαινόμενα, όπως μια τυχαία διακύμανση του χρηματιστηρίου με την αναγγελία ορισμένης κυβερνητικής πολιτικής, γράφουν στον τύπο φράσεις όπως: «οι αγορές χειροκροτούν την πολιτική Σημίτη». Οι αγορές δεν υπάρχουν ούτε ενδιαφέρονται να χειροκροτούν κανέναν. Υπάρχουν για να γίνονται αγοραπωλησίες εμπορευμάτων, όχι για να απονέμονται εκεί εύσημα σε πολιτικούς. Τα μόνα χειροκροτήματα που δικαιούνται να επιδιώκει μια δημοκρατική πολιτική ηγεσία είναι εκείνα που εκφράζονται με την ψήφο του λαού στο τέλος της κανονικής θητείας μιας κυβέρνησης. Αυτά τα χειροκροτήματα ασφαλώς τα επιδιώκουμε. Θα τα πετύχουμε όχι γιατί υποταχθήκαμε στην κυριαρχία των αγορών αλλά γιατί επιδιώκουμε τη σωστή και αποδοτική λειτουργία τους, ώστε πάνω στη βάση αυτή να θεμελιώσουμε μια πληρέστερη απασχόληση, μια μονιμότερη ευημερία, μια στερη κοινωνική πολιτική, μια ισχυρή εθνική υπόσταση.

Θέλουμε μια οικονομία που θα ανταμοίβει ικανοποιητικά και την πρωτοβουλία και το μόχθο. Ένα κοινωνικό κράτος που – χωρίς να υποκαθιστά την οικονομική προσπάθεια των ατόμων, θα εξασφαλίζει στο μέσο άνθρωπο ίσες ευκαιρίες στο ξεκίνημα και στοιχειώδη σιγουριά στον αγώνα της ζωής όχι μόνον σήμερα – και αύριο γαία πυρί μειχθήτω – αλλά σταθερά, μέσα στην προοπτική του χρόνου. Μια εθνική πολιτική που δε θα ζητιανεύει εύνοιες από τους ισχυρούς ή δανεικά για εξοπλισμούς, αλλά θα είναι ικανή να πληρώνει ότι χρειάζεται για να ζει ο Έλληνας, να ζει ο Ελληνισμός, με αίσθημα εδαφικής ασφάλειας ανάμεσα στους γείτονές του. Μια διπλωματική παρουσία που θα συμβάλλει αποφασιστικά στη συλλογική ασφάλεια και την οικονομική ανάπτυξη, στα έργα της Ειρήνης, όχι στις καταστροφές του πολέμου του γείτονές μας της Βαλκανικής και της Μεσογείου. Αυτοί είναι οι διαρκείς στόχοι μας. Οι αγορές είναι το μέσο για την επίτευξή τους.

- Δεω είχατε
σωστέρεϊς
αγορές
Αξιοπρότιμο

2

8. Για να λειτουργήσουν αποτελεσματικά οι αγορές σαν μέσο και όχι σαν σκοπός επιβάλλεται να σεβασθούμε όλοι τους κανόνες της λειτουργίας που προκύπτουν από τη μακραίωνη φύση του θεσμού. Αναφέρομαι σε μακραίωνη ιστορία γιατί θέλω να θυμίσω – κάτι που συνήθως δεν το θυμόμαστε – ότι το εμπόριο και οι κανόνες του υπήρξαν, μαζί με την επιστήμη και την τέχνη, μια από τις μεγάλες προσφορές της κλασσικής Ελλάδας στον παγκόσμιο πολιτισμό. Οι κανόνες του εμπορίου είναι δύο ειδών. Κανόνες που προστατεύουν το κοινό από τις καταχρήσεις της αγοράς και κανόνες που προστατεύουν την αγορά από τις καταχρήσεις του κοινού. Στην πρώτη κατηγορία υπάγονται οι κανόνες εναντίον της κερδοσκοπίας. Είναι γεγονός ότι η κερδοσκοπία έχει πάρει σήμερα, σε παγκόσμια κλίμακα, επικίνδυνες διαστάσεις και ικανοποιητικοί τρόποι για την αντιμετώπισή της δεν έχουν ακόμη βρεθεί. Η τελευταία αναζωπύρωση της Ασιατικής κρίσης που κινδυνεύει να κλονίσει την παγκόσμια οικονομική ανάπτυξη αποτελεί την πιο πρόσφατη προειδοποίηση. Από δικής μας πλευράς, στο εσωτερικό και σε διεθνή κλίμακα θα κάνουμε, σε συνεργασία φυσικά με τους εταίρους μας και με τους διεθνείς οργανισμούς, ότι μας αναλογεί, ότι μπορούμε, για να αναγνωρισθούν οι κίνδυνοι, να παρθούν μέτρα. Να μπει κάτω από τον έλεγχο της κοινωνίας η μάλιστα της κερδοσκοπίας που απειλεί την ευημερία όλων. Από πρακτική πλευρά, όμως, περισσότερη και πρακτικότερη σημασία για τη ζωή του τόπου σήμερα έχει η δεύτερη κατηγορία των κανόνων της αγοράς: η αποκατάσταση όρων ορθής λειτουργίας, η προστασία της του θεσμού της αγοράς τόσο από το κράτος όσο και από τους ίδιους τους συναλλασσόμενους.

Προστασία
του κοινού από
αγοράς

9. Οι ανώμαλες περίοδοι της ιστορίας μας, η για πολύ καιρό δομική αδυναμία των ιδιωτικών επενδύσεων και το γενικότερο διεθνές κλίμα κρατισμού, που κυριάρχησε πολλά χρόνια και παρέσυρε σε εσφαλμένους προσανατολισμούς πολιτικές ηγεσίες όλων των παρατάξεων, μας έχουν κληροδοτήσει έναν δημόσιο τομέα διογκωμένο πέρα από οποιαδήποτε σύγχρονη λογική. Η κρατική παρέμβαση, ιστορικά εύστοχη στην περίπτωση ορισμένων βασικών επενδύσεων μετά τον πόλεμο, υπήρξε από άστοχη μέχρι καταστροφική στην περίπτωση της καθημερινής επιχειρησιακής διαχείρισης. Η οικονομία δεν είναι δυνατόν να προκόψει, δεν είναι δυνατόν να απογειωθεί, να πετάξει, όσο κουβαλάει το βάρος της αναποτελεσματικότητας ενός υπερδιογκωμένου δημόσιου τομέα. Οι μετοχοποιήσεις και οι ιδιωτικοποιήσεις που έχουμε βάλει σε κίνηση αποσκοπούν στο να απαλλάξουν μεγάλους τομείς της οικονομίας από το βάρος της αναποτελεσματικότητας, έτσι ώστε η οικονομία στο σύνολό της, να αρχίσει να επενδύει περισσότερο, να δημιουργεί περισσότερες θέσεις απασχόλησης, να διεκδικεί το μερίδιο της χώρας στο διεθνή καταμερισμό εργασίας. Το πρόγραμμα των μετοχοποιήσεων και των ιδιωτικοποιήσεων, ούτε παροδικό είναι ούτε γίνεται για το θεαθήναι, όπως φαίνεται ότι πιστεύουν ορισμένοι. Θα συνεχισθεί μέχρις ότου επιτευχθεί η απογείωση που επιδιώκουμε της οικονομίας. Αυτό είναι το τρίτο σημείο της καθαρής εξήγησης που θέλω να έχω μαζί σας.

Μετοχοποιήσεις
ιδιωτικοποιήσεις

10. Αν η αναποτελεσματική κρατική διαχείριση έχει επιβάλλει δυσβάστακτα βάρη στην οικονομία, η επιβάρυνση ωχριά μπροστά στη φθορά που έχει προκαλέσει και συνεχίζει να προκαλεί το φαινόμενο της καθημερινής σύγκρουσης στην κοινωνία μας γύρω από το πρόβλημα των ορίων του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα. Η σύγκρουση παίρνει δύο μορφές: τη μορφή της ατομικής ανταρσίας απέναντι στο κράτος και τη μορφή της μετατροπής των δημόσιων υπηρεσιών σε

χώρο κερδοσκοπίας και προσωπικής ιδιοτέλειας. Δέχομαι ότι σε κάθε κοινωνία μπορεί να υπάρχουν διαφωνίες και αντιθέσεις για την έκταση και τα όρια τόσο της φορολογίας όσο και των υπηρεσιών που χρηματοδοτούνται από τα φορολογικά έσοδα. Δέχομαι ότι μπορεί να υπάρξουν αντιθέσεις για την έκταση της ακίνητης δημόσιας περιουσίας. Δέχομαι ότι μπορεί να υπάρξουν αντιθέσεις για το βαθμό των περιορισμών που επιβάλλουν οι ρυθμιστικοί κανόνες του κράτους στην ιδιωτική πρωτοβουλία. Δε δέχομαι ότι επιτρέπεται ποτέ οι αντιθέσεις να βρουν διέξοδο στη φοροδιαφυγή, την καταπάτηση της δημόσιας περιουσίας, τη συλλήβδην περιφρόνηση όλων των κανόνων. Σε μια δημοκρατία υπάρχουν νόμιμες διαδικασίες για την επίλυση των κοινωνικών αντιθέσεων. Υπάρχει ελεύθερος τύπος, υπάρχει το συνταγματικό δικαίωμα του αναφέρεσθαι, υπάρχουν πολιτικά κόμματα και πολιτικά προγράμματα, υπάρχουν εκλογές. Όσοι έχουν διαφωνίες για τα όρια και την έκταση του δημόσιου τομέα αυτές τις νόμιμες, δημοκρατικές διαδικασίες οφείλουν να ακολουθήσουν. Η δημοκρατική αμφισβήτηση δε με ενοχλεί στο παραμικρό. Εκείνο που θεωρώ απαράδεκτο, εκείνο που δε θα ησυχάσω όσο δεν το έχουμε ξεριζώσει από τη δημόσια ζωή είναι η ατομική ανταρσία απέναντι στη δημοκρατική νομιμότητα. Είναι η στάση όλων εκείνων που, κατά τη λαϊκή έκφραση «καθαρίζουν για πάρτη τους» αδιαφορώντας για τις συνέπειες χωρίς να διστάζουν ούτε μπροστά στο έγκλημα προκειμένου να πετύχουν τα προσωπικά τους οφέλη. Γιατί είναι έγκλημα η φοροδιαφυγή, και είναι έγκλημα η καταπάτηση και είναι τραγική πλάνη ο εύκολος θόρυβος των εφημερίδων εναντίον ορισμένων μέτρων επιβολής μιας στοιχειώδους πειθαρχίας, είναι ακόμη τραγικότερη πλάνη η ανοχή μεγάλων στρωμάτων της κοινωνίας μας απέναντι στο έγκλημα αυτού του είδους, σαν να μην είχε συνέπειες για τα άτομα το έγκλημα εναντίον του γενικού συμφέροντος. Έχει, όμως, γιατί από την ατιμωρησία, του φοροφυγάδα και του καταπατητή, γρήγορα περνάμε στην αποθράσυνση του ανεύθυνου οδηγού που θερίζει ζωές στους αυτοκινητόδρομους, στην αποχαλίνωση του εμπόρου που πλασάρει ναρκωτικά στα παιδιά μας, ερχόμαστε αντιμέτωποι με το δαυλό του ανενδοίαστου εμπρηστή που δε διστάζει ούτε μπροστά στα σπίτια μας ούτε μπροστά στα πανάρχαια μνημεία του πολιτισμού μας..

11. Και έρχονται τότε και μας ρωτούν: που είναι η αστυνομία; Τι κάνουν οι αρχές; Τι κάνει η διοίκηση; Θέλω να απαντήσω σε αυτά τα ερωτήματα. Η αποτελεσματική δράση των αρχών δεν είναι θέμα που αντιμετωπίζεται με πρόσκαιρες καμπάνιες κάτω από την έξαψη των στιγμών. Επιβάλλεται συστηματική, μεθοδική και προ πάντων επίμονη ανοικοδόμηση. Η αναπροσαρμογή που μας επιβάλλεται τόσο από μια συσσωρευμένη μακροχρόνια παραμέληση στο παρελθόν όσο και από τις αλλαγές που έχουν σημειωθεί στο εσωτερικό και το παγκόσμιο περιβάλλον βρίσκεται σε εξέλιξη, έχει αρχίσει να αποδίδει καρπούς, αλλά δεν έχει ολοκληρωθεί. Το ευρωπαϊκό άνοιγμα της χώρας μας έχει αποκαλύψει κενά που ούτε καν τα υποψιαζόμαστε παληότερα.. Χαρακτηριστικό παράδειγμα το πρόγραμμα «Καποδίστριας». Οι δυνατότητες που μας άνοιξαν τα ευρωπαϊκά προγράμματα στήριξης μας έδειξαν τις αδυναμίες, ή μάλλον την ουσιαστική ανυπαρξία για ένα μεγάλο και σημαντικό τμήμα του πληθυσμού της χώρας, την αγροτιά του χωριού που είχε αφεθεί στο έλεος ενός συχνά απόντα κοινοτάρχη και ενός ανίδεου απέναντι στις σύγχρονες απαιτήσεις γραμματέα της κοινότητας. Με το πρόγραμμα «Καποδίστριας» δημιουργούμε σύγχρονη διοίκηση για την ύπαιθρο. Απορρίψαμε τη μακραίωνη πληγή του τόπου, τη συμμαχία του κέντρου

ατομική ανταρσία
αφένεται σε
δημοκρατική
νομιμότητα

- Καποδίστριας
Ανοικοδόμηση

με τον τοπικό παράγοντα, πίσω από τις πλάτες του χωριάτη. Για μας τοπικός παράγοντας από δω και στο εξής θα είναι μόνον ένας: ο λαός της υπαίθρου. Η καινούργια μορφή συγκρότησης της διοίκησης στην ύπαιθρο ασφαλώς θα αποδώσει και στην αποτελεσματικότερη διαφύλαξη του περιβάλλοντος, του φυσικού και δασικού πλούτου. Τέτοιες βαθιές αλλαγές χρειάζονται χρόνο για να αποδώσουν ουσιαστικά. Και δεν είναι μόνον ο «Καποδίστριας». Είναι όλο το πλέγμα μέτρων μεταφοράς του κέντρου βάρους της διοίκησης από το παντοδύναμο και αναποτελεσματικό Υπουργείο στη διοίκηση κοντά στο λαό, για το λαό και από το λαό. Είναι η αποκέντρωση, είναι η αναζωογόνηση της επαρχιακής υπαλληλίας, είναι η ανάδειξη της Περιφέρειας σε αυτόνομη διοικητική μονάδα. Είναι το ξαναζωντάνεμα της δημοσιούπαλληλίας που επιχειρούμε με το δημοσιούπαλληλικό κώδικα – ένα νομικό καθεστώς που είχε μείνει απροσάρμοστο να μαζεύει αράχνες επί πενήντα ολόκληρα χρόνια και εμείς τώρα το αναθεωρούμε. Οι δημοτικές και νομαρχιακές εκλογές που έρχονται θα γίνουν μέσα σε ένα καινούργιο θεσμικό πλαίσιο που θα αρχίσει να ξεδιπλώνει τα φτερά του καθώς ο κόσμος θα αρχίσει να το παίρνει στα χέρια του.

12. Η αναδιοργάνωση δεν προχωρεί παντού με τον ίδιο ρυθμό γιατί ο όγκος των προβλημάτων, η διάταξη της εμφάνισης τους στο χρόνο δεν είναι παντού η ίδια. Οι στυνομικές αρχές αντιμετωπίζουν νέα φαινόμενα, νέες προκλήσεις, το εμπόριο των ναρκωτικών, την παράνομη μετανάστευση, αντιμετωπίζουν όμως και όλες τις παλιές προκλήσεις σε οξύτερη μορφή. Το έγκλημα επιτίθεται σήμερα εξοπλισμένο με τα μέσα της νέας τεχνολογίας. Ανάμεσα στην αλλαγή του κοινωνικού περιβάλλοντος και στην αναβάθμιση της αποτελεσματικότητας της δημόσιας δύναμης γίνεται ένας συνεχής αγώνας δρόμου. Σε αυτό τον αγώνα δρόμου οι δυνάμεις του νόμου και της τάξης δεν είναι πάντοτε νικητές. Ενας λόγος παραπάνω για να μην δυσκολεύει η κοινωνία μας περισσότερο το έργο τους εγκαταλείποντάς τους χωρίς συμπαράσταση. Δεν μπορούν να αγωνίζονται αποτελεσματικά εναντίον του εγκλήματος μέσα στο κενό της γενικής απάθειας. Ενας λόγος παραπάνω να μην καλλιεργούν την αντίθεση εναντίον τους τα όργανα της κοινής γνώμης επαναλαμβάνοντας άκριτα συνθήματα που αναφέρονται σε ένα ξεπερασμένο, ευτυχώς για τον τόπο, παρελθόν, τότε που είμαστε υποχρεωμένοι να διεξάγουμε καθημερινό αγώνα εναντίον της αστυνομοκρατίας στη δημόσια ζωή. Είμαι επικεφαλής μιας παράταξης περήφανης για τους αγώνες της για τις λαϊκές ελευθερίες, για τα ανθρώπινα δικαιώματα, για την αληθινή δημοκρατία. Και οι συνεργάτες μου και εγώ προσωπικά, αγωνιστήκαμε, διωχθήκαμε, προγραφήκαμε, εξοριστήκαμε και από το συγκεκαλυμμένο αστυνομικό κράτος της άλλοτε Δεξιάς και από τη δικτατορία των συνταγματαρχών. Με αυτή την ιστορική εμπειρία θέλω να δηλώσω απερίφραστα και υπεύθυνα ότι σήμερα οι δυνάμεις του νόμου και τις τάξης βρίσκονται στο πλευρό του πολίτη για να τον προστατεύσουν, όχι για να τον καταπιέσουν. Σήμερα λειτουργούν δημοκρατικοί θεσμοί που εγγυώνται την πολιτική ελευθερία απέναντι σε οποιοδήποτε κρατικό όργανο. Την ελευθερία, φυσικά, όχι την ασυδοσία. Σήμερα οι δυνάμεις του νόμου και της τάξης προασπίζονται, μέσα σε δημοκρατικά πλαίσια τη δημοκρατική νομιμότητα. Προστατεύουν τη ζωή, την περιουσία, την τιμή του πολίτη από τον κοινό εγκληματία, προστατεύουν την περιουσία και του Δημοσίου από τον καταπατητή, τον άρπαγα, τον ανεύθυνο καταληψία, τον ταραχοποιό. Ασφαλώς οφείλουν να εκτελούν και τις δύο αυτές αποστολές που είναι αλληλένδετες. Πρόσφατα, σε

Δουνορία

μια στιγμή ιδιαίτερης έξαρσης της αυθαιρεσίας εναντίον νόμιμων κρατικών αποφάσεων βρέθηκαν άνθρωποι να μας «συμβουλευσουν». Να ρίξουν το ανόητο, δημαγωγικό, εμπρηστικό τις στιγμές εκείνες σύνθημα: «Πρέπει να το καταλάβουν ορισμένοι. Εκσυγχρονισμός δεν γίνεται με τα ΜΑΤ». [[Συνέντευξη Παπουτσή για τα γεγονότα της Ιονικής]]. Δεν χρειαζόμαστε τέτοιες σοφές συμβουλές. Δεν επιχειρούμε εκσυγχρονισμό με τα ΜΑΤ. Η αστυνομία δεν είναι το κατάλληλο όργανο για να κατευθύνει την πολιτική δραστηριότητα του τόπου. Η αστυνομία επεμβαίνει στις οξύτερες περιπτώσεις της παρανομίας, όταν διαπράττονται εγκλήματα, ιδίως αυτόφωρα εγκλήματα. Εκεί η άμεση παρέμβαση της αστυνομίας είναι αυτονόητη. Το γενικότερο, όμως, πνεύμα που εκτρέφει την ανταρσία εναντίον του κράτους δεν αντιμετωπίζεται με τη γενική αστυνόμευση του πληθυσμού. Θα το καταπολεμήσουμε με πολιτικά μέσα, με την καλλιέργεια της υπευθυνότητας του πολίτη. Ζητάμε γι' αυτό τη συμπαράσταση όλων όσων πονούν τον τόπο. Παράλληλα στην αστυνομία θα εξασφαλίσουμε και υλικά μέσα και ηθική υποστήριξη για να επιτελέσει σωστά το δικό της έργο της. Η επιβολή του νόμου, όσο διαρκεί η δική μου κυβέρνηση, θα επιδιώκεται να είναι πλήρης, αυστηρή και αποτελεσματική. Χρειάζεται να υπάρξει τέλος στο αίσθημα της ατιμωρησίας πολλών και διαφόρων παραβατών του νόμου. Είναι πρώτιστο καθήκον μας να προασπίσουμε το αίσθημα της ασφάλειας του πολίτη στην καθημερινή ζωή του. Είναι εξ ίσου πρώτιστο καθήκον μας να εξασφαλίσουμε στο κράτος τη δυνατότητα να επιβάλλει τις νόμιμες αποφάσεις που παίρνει για τη λειτουργία του τόπου. Χωρίς αίσθημα ασφάλειας του πολίτη, χωρίς κύρος της κρατικής εξουσίας δεν λειτουργούν οι κοινωνίες. Αυτή είναι η τέταρτη αρχή της καθαρής εξήγησης που θέλω να κάνω με όλους.

13. Παράλληλα με την ανταρσία εναντίον του κράτους λειτουργεί, εξ ίσου διαλυτικά, και πολύ πιο ύπουλα, η σύγχυση ανάμεσα στις αρχές λειτουργίας του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα. Βλέπουμε το δημόσιο λειτουργό να συμπεριφέρεται με νοοτροπία ιδιώτη συμφεροντολόγου. Βλέπουμε τον ιδιώτη επιχειρηματία να χάνει την αίσθηση της έντιμης εμπορικής συμπεριφοράς όταν συναλλάσσεται με το Δημόσιο. Ποιός ιδιώτης κατασκευαστής θα τολμούσε ποτέ να παραδώσει στους πελάτες του πολυκατοικία στην κατάσταση, στα χάλια, που ορισμένοι εργολάβοι δημοσίων έργων παραδώσαν στο Δημόσιο δρόμους, βασικές συγκοινωνιακές αρτηρίες της χώρας; Βεβαίως αυτό έγινε γιατί από την άλλη μεριά βρέθηκαν δημόσιοι λειτουργοί που άλλοι αδιαφόρησαν, άλλοι κουράστηκαν να παλεύουν να διορθώσουν τα αδιόρθωτα και άλλοι δωροδοκήθηκαν και παραλάβαν έργα που κανονικά θα έπρεπε να έχουν οδηγήσει τους εργολάβους και σε ποινικά ακόμη δικαστήρια. Έτσι έγιναν πλούσιοι ορισμένα άτομα αλλά ζημιώθηκε βαρύτερα το σύνολο. Ζημιώθηκε δύο φορές. Τόσο από τη συγκεκριμένη απώλεια στο συγκεκριμένο έργο όσο και από τη νόθευση των κανόνων συμπεριφοράς όχι μόνο του δημόσιου αλλά και του ιδιωτικού τομέα. Γιατί και του ιδιωτικού κανόνα οι κανόνες παραβιάζονται όταν σημειώνεται αθέμιτη κερδοσκοπία εις βάρος του δημοσίου. Ο επιχειρηματίας, όταν επωφελείται από ευκολίες που του εξασφαλίζει η απιστία ορισμένων κρατικών λειτουργών εκτοπίζει αθέμιτα τον ανταγωνιστή που δε διαθέτει την ανάλογη περιβόητη «πρόσβαση» στις αρχές. Νοθεύονται οι κανόνες του ανταγωνισμού, οι μόνοι που στηρίζουν τη σωστή λειτουργία της οικονομίας της αγοράς. Οι επιχειρήσεις συνηθίζουν στην εύκολη ζωή και ξαφνικά ανακαλύπτουν ότι είναι ανίκανες να αντιμετωπίσουν καινούργιους αντίπαλους, συνήθως από το

εμφεταίρουμε
δέσμευση από
δημόσιο - ιδιώτες

διεθνή χώρο. Τότε ξαφνικά θυμούνται τον πατριωτισμό. Αρχίζουν να διεκδικούν προστασία της εθνικής βιομηχανίας, επιδοτήσεις, εθνικές εξαιρέσεις από διεθνείς κανόνες, όλα αυτά τα γνωστά που οδηγούν την εθνική οικονομία κατ' ευθείαν στη διεθνή χρεοκοπία. Θα πρέπει να προσέξουμε πολύ και να διδαχθούμε από το πρόσφατο πάθημα της Ινδονησίας όπου επιχειρήσεις και κράτος μπερδεύσαν τόσο πολύ τους διαφορετικούς για τον καθένα ρόλους τους ώστε να χάσουν τελείως την αίσθηση της οικονομικής πραγματικότητας. Το αποτέλεσμα ήταν να καταρρεύσει η Ινδονησιακή οικονομία σαν πύργος από τραπουλόχαρτα στο πρώτο φύσημα αντίξοων ανέμων στα χρηματιστήρια. Το κόστος το πλήρωσε, φυσικά, ο φτωχός εργαζόμενος που έχασε τη δουλειά του, τις αποταμιεύσεις του, την κοινωνική του ασφάλιση. Στις ελληνικές συνθήκες δεν είμαι διατεθειμένος να ανεχθώ επανάληψη ανάλογων φαινομένων. Δεν δέχομαι να διακινδυνεύεται η ευημερία του ελληνικού λαού από τις αθέμιτες συναλλαγές κράτους και ιδιωτικού τομέα. Τελεία και παύλα στα φαινόμενα του καπιταλισμού των κουμπάρων. Αυτό είναι το πέμπτο σημείο της καθαρής εξήγησης που θέλω να έχω με όλους.

14. Παρόμοια θα καταπολεμηθούν μέχρι να εξαφανισθούν φαινόμενα ιδιωτικής συμπεριφοράς μέσα στις δημόσιες υπηρεσίες. Το κοινωνικό κράτος, όπως λειτουργεί στην Ελλάδα αποτελώντας τμήμα του Ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου παρέχει στον πολίτη, για λόγους ισότητας, για λόγους εξασφάλισης, για λόγους αποτελεσματικότητας δωρεάν ορισμένες υπηρεσίες. Τα κλασσικά παραδείγματα είναι γνωστά: πρόκειται για την Υγεία και για την Παιδεία. Τις υπηρεσίες αυτές μπορεί να τις παράσχει με αμοιβή και ο ιδιωτικός τομέας. Οσοι επαγγελματίες προτιμούν να προσφέρουν ιδιωτικά τις υπηρεσίες τους μπορούν να το κάνουν. Οσοι δικαιούχοι προτιμούν να καλυφθούν από τον ιδιωτικό τομέα για τις υπηρεσίες αυτές επίσης είναι ελεύθεροι να το κάνουν. Είναι, όμως, απαράδεκτο, αποτελεί εκμετάλλευση του κοινού και σπατάλη των πόρων, επαγγελματίες που εργάζονται στο δημόσιο τομέα να επιδιώκουν μυστικές ή παράπλευρες αμοιβές, σαν να ασκούσαν ιδιωτική επαγγελματική δραστηριότητα. Είναι εξ ίσου απαράδεκτο ορισμένοι δικαιούχοι υπηρεσιών να επιδιώκουν ειδική μεταχείριση προσφέροντας, με φορτικότητα ορισμένες φορές, την παράπλευρη αμοιβή, το περιβόητο «φακελλάκι». Σε μερικές περιπτώσεις χρειάζεται ειδική μεταχείριση. Υπάρχουν μαθητές στα δημόσια σχολεία που έχουν ανάγκη από πρόσθετη επικουρική διδασκαλία. Προβλέψαμε, στο τελευταίο νομοσχέδιο για την Παιδεία να δημιουργήσουμε, μέσα στα σχολεία μας, ώρες δωρεάν φροντιστηριακής διδασκαλίας για τις περιπτώσεις αυτές. Για να αρχίσει να περιορίζεται η ανωμαλία της φροντιστηριακής παραπαιδείας. Τέτοιου είδους μέτρα προσαρμογής στην ειδικότητα των περιπτώσεων θα λάβουμε, παντού όπου χρειάζεται. για να μην καταλήγουν οι δημόσιες υπηρεσίες να γίνονται μια γκρίζα, άμορφη μάζα, ισοπεδωτική για τις ανάγκες του δικαιούχου. Αντίστοιχα, όμως, θα πολεμήσουμε την άτυπη ιδιωτικοποίηση που αναπτύσσεται με κάλυμμα τα δημόσια ιδρύματα. Άλλο ιδιωτικός, άλλο δημόσιος τομέας.
15. Σχολιάζουν μερικοί και λένε: τι θέλεις να σου κάνει ο δημόσιος υπάλληλος με το μισθό που του δίνουν. Είναι γεγονός ότι είναι χαμηλοί οι μισθοί στο δημόσιο, αν και για περιπτώσεις μιας κάπως μεγαλύτερης ειδικεύσης δεν είναι και τόσο χαμηλοί όσο λέγεται. Αλλά οι μισθοί είναι χαμηλοί επειδή οι υπηρεσίες μας είναι υπεράριθμες στην κάλυψή τους με προσωπικό. Οι υπεράριθμοι, χαμηλόμισθοι

υπάλληλοι καταλήγουν πολλές φορές να μην έχουν καν αντικείμενο απασχόλησης. Η υπηρεσία στο δημόσιο καταλήγει σε συγκεκαλυμμένη ανεργία αν όχι σε αεργία. Ετσι ακούγεται η άλλη εύκολη γενίκευση: «Κανείς δε δουλεύει στο δημόσιο». Και όντως, πολλοί από εκείνους που δεν έχουν αντικείμενο δουλειάς, ανακαλύπτουν τη δεύτερη δουλειά απ' έξω, παραμελώντας τις τυπικές υποχρεώσεις και παρουσίας ακόμη, γιά να προσπορισθούν από τον ιδιωτικό τομέα το συμπληρωματικό εισόδημα. Οι καταστάσεις αυτές διαμορφώθηκαν μέσα στις δεκαετίες, από πολιτικές ηγεσίες που καλόπιστα αλλά πρόχειρα προσπάθησαν, με τους διορισμούς στο Δημόσιο, να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα της ανεργίας ή της επαγγελματικής αποκατάστασης των νέων. Αλλά με το να μη λειτουργεί σωστά ούτε ο δημόσιος ούτε ο ιδιωτικός τομέας καταλήξαμε στη χαλάρωση του παραγωγικού μηχανισμού της χώρας και στην παγίωση της δομικής ανεργίας. Δεν είναι δυνατόν να καταπολεμήσουμε τη δομική ανεργία, έναν από τους κύριους στόχους μας, όσο δεν έχουμε ξεπεράσει την παράλληλη, την αμοιβαία τροφοδοτούμενη καχεξία ιδιωτικού και δημόσιου τομέα. Ένα λιτό κράτος, με λιγότερους, καλά αμοιβόμενους δημόσιους υπαλλήλους, εμπνευσμένους με πνεύμα προσφοράς προς το σύνολο, κράτος ικανό να ρυθμίζει αποτελεσματικά χωρίς να καταθλίβει τον ιδιωτικό τομέα και ένας δυναμικός, παραγωγικός ιδιωτικός τομέας, που θα λειτουργεί πάνω στις αρχές του ίσου ανταγωνισμού και της αυστηρής ανταποδοτικότητας είναι τα δύο κλειδιά της στην πόρτα της επιτυχίας και της ευημερίας για την Ελλάδα στη νέα φάση της ιστορικής πορείας της. Ετσι προχώρησαν η Πορτογαλία, η Ιρλανδία, δύο από τις φτωχότερες άλλοτε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτή την πόρτα, θα την ανοίξουμε διάπλατα για τον ελληνικό λαό ανεξάρτητα από θυσίες ατομικών κεκτημένων που μπορεί να απαιτηθούν στη διαδικασία της αναπροσαρμογής.. Αυτό είναι το έκτο σημείο της καθαρής εξήγησης που θέλω να έχω με όλους.

16. Στόχος μας καθολικός είναι η ισχυρή Ελλάδα. Εκεί υποτάσσονται όλα τα άλλα. Ισχυρή Ελλάδα σημαίνει χώρα ισχυρή οικονομικά, σεβαστή διπλωματικά, με άρτια εξοπλισμένες ένοπλες δυνάμεις, ικανές να δράσουν σε συνεργασία με τους συμμάχους μας ή και μόνες, στα πλαίσια φυσικά των ζωτικών συμφερόντων και των δυνατοτήτων μας. Η χώρα μας έχει ήδη αρχίσει να παίζει ένα ρόλο και στα Βαλκάνια και στις Ευρωπαϊκές υποθέσεις, τόσο τις πολιτικές όσο και τις κοινωνικές. Δεν είμαστε φωνή βοώντος εν τη ερήμω, είμαστε η φωνή μιας υπολογίσιμης γιά τις διαστάσεις μας δύναμης. Στο βαθμό που συνεχίζουμε, χωρίς να κλονιζόμαστε το δρόμο της οικονομικής, της διοικητικής, της πολιτιστικής και της εξοπλιστικής μας οικοδόμησης, η φωνή μας θα ακούγεται όλο και περισσότερο.
17. Ισχυρή Ελλάδα σημαίνει φυσικά και ισχυρούς Έλληνες. Γιατί, λοιπόν, η επιμονή στο ενδεχόμενο της θυσίας ατομικών κεκτημένων προκειμένου να προοδεύσει το σύνολο; Δεν αποτελούν τα ατομικά κεκτημένα στοιχείο της ισχύος του Έλληνα πολίτη; Ασφαλώς. Επειδή, όμως ορισμένα από αυτά τα κεκτημένα ή αποκτήθηκαν κατά τρόπο αντικανονικό εις βάρος του συνόλου ή τα έχουν ξεπεράσει γενικότερες εσωτερικές και διεθνείς εξελίξεις, δεν είναι δυνατόν να περισωθούν μπροστά στις διαρθρωτικές αλλαγές που χρειάζεται ο τόπος για να προχωρήσει. Η ισχυροποίηση της οικονομίας, η ισχυροποίηση της Ελλάδας τελικά θα ανεβάσει το επίπεδο όλων. Αλλά μόνο στα εγχειρίδια των πρωτοετών οι ανακατατάξεις στην οικονομία της αγοράς γίνονται τόσο ομαλά ώστε κανείς

να μη χάνει τίποτα και όλοι να ωφελούνται κάτι. Στην πραγματικότητα η μετάβαση από ένα κατώτερο σε ένα ανώτερο στάδιο παραγωγικότητας συνεπάγεται πολλές φορές προσωρινές σημαντικές απώλειες για ορισμένες ομάδες συμφερόντων μέχρι να αναπροσαρμόσουν τη δραστηριότητά τους. Η πολιτική ηγεσία, χωρίς κατά κανένα τρόπο να αδιαφορεί, να παραμένει ανάλογη για τις απώλειες συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων, είναι υποχρεωμένη να προτάξει το κέρδος, την πρόοδο του συνόλου. Πρώτα έρχεται η ισχυρή Ελλάδα και μετά οι ισχυροί Έλληνες πολίτες. Αυτή είναι η έβδομη και τελευταία αρχή της καθαρής εξήγησης που θέλω να έχω με όλους.

18. Η οικονομική πρόοδος είναι μια μάχη. Αν ήταν δυνατόν να την αποφύγουμε χωρίς ζημιές για τον τόπο θα ήταν παραλογισμός να την επιδιώξουμε. Θα είχαμε υποχρέωση απέναντι στα άτομα, απέναντι στους συμπολίτες που θα αντιμετωπίσουν τις αβεβαιότητες αυτού του αγώνα να μην τους εκθέσουμε σε κινδύνους. Αλλά δεν είναι δυνατόν. Η μάχη για την οικονομική πρόοδο δεν αποτελεί επιλογή. Είμαστε αναγκασμένοι να τη δώσουμε και να την κερδίσουμε για να μην περάσει η Ελλάδα στο περιθώριο της σύγχρονης Ευρώπης, γιατί εκεί την περιμένουν κίνδυνοι όχι μόνον οικονομικής, όχι μόνον πολιτιστικής αλλά και εθνικής επιβίωσης. Αυτό πρέπει να το συνειδητοποιήσουν όλοι. Συχνά μου λένε ότι δεν επικοινωνούμε σωστά με τους πολίτες, ότι γίνονται τόσα πράγματα που τυχαία κανείς τα μαθαίνει ή δεν τα πληροφορείται ποτέ. Οτι η ενημέρωση είναι ελλιπής, ότι γίνεται με λάθος τρόπο, ότι δεν παίρνει υπ' όψη της το φόρτο του πολίτη με τα καθημερινά του προβλήματα, δουλειά, παιδιά, σχολείο, υποχρεώσεις. Οτι ο πολίτης δε διευκολύνεται να συλλάβει τη συνολική εικόνα της προσπάθειας που επιτελείται στον τόπο. Μπορεί σε ένα επίπεδο αυτά να είναι σωστά και πρέπει να τα διορθώσουμε. Για τον αγώνα που διεξάγουμε χρειάζονται πολίτες με υπεύθυνη και πληροφορημένη γνώμη, πολίτες που θα συνεισφέρουν όχι μόνον την υλική τους προσπάθεια αλλά και τον προβληματισμό τους. Όταν κρίνουν την πορεία του τόπου, όταν κρίνουν, όπως δικαιούνται και πρέπει να κρίνουν την κυβέρνηση τους ζητώ μόνον ένα πράγμα: να μην ξεχνούν ότι στη διαδικασία των αναγκών, των αναπόφευκτων διαρθρωτικών αλλαγών οι απώλειες αφορούν ομάδες συμφερόντων ενώ το κέρδος αναφέρεται στο σύνολο. Οι απώλειες είναι άμεσες ενώ το κέρδος είναι πολλές φορές μελλοντικό. Πρέπει όλοι να κάνουμε την προσπάθεια να αρθούμε πάνω από την αμεσότητα, πάνω από το στενό προσωπικό συμφέρον και να αποβλέψουμε στο σύνολο, πάνω από την καθημερινότητα, να ατενίσουμε την ιστορική προοπτική. Εχουμε όλοι συμφέρον να συντρέξουμε την πατρίδα στην ιστορική της προσπάθεια να γίνει ισχυρή μέσα στο σύγχρονο, τον όχι εύκολο, κόσμο. Μια πατρίδα ισχυρή μπορεί να συντρέξει τους πολίτες στις δοκιμασίες τους, αλλά πολίτες που έχουν ευημερήσει από το αδυνάτισμα της πατρίδας δεν είναι πιά σε θέση να στηρίζουν τον τόπο αν έρθουν δύσκολες στιγμές και τότε κινδυνεύουν να χαθούν όλοι μαζί. Για τον απλό αυτό προαιώνιο λόγο, που τιμήθηκε σε όλες τις μεγάλες στιγμές της ιστορίας μας, έρχεται πρώτη στην ιεραρχία των στόχων μας η ισχυρή Ελλάδα και έπειτα ο ευδαιμονισμός του καθενός από εμάς. Αυτή την προτεραιότητα, σύμφωνα με την εντολή με το συγκεκριμένο περιεχόμενο της σύγχρονης αποστολής που έδωσε σε μένα ο Ελληνικός λαός είμαι αποφασισμένος να την προασπίσω και να την επιβάλλω απέναντι σε όλους, όπου και όσο χρειάζεται.